

PRIJEDLOG

Klasa:
Urbroj:

Zagreb,

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o kaznenom postupku (predlagatelj: Ranko Ostojić, zastupnik u Hrvatskome saboru) - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 740-01/18-01/01, urbroja: 65-18-03, od 22. ožujka 2018. godine

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13, 113/16, 69/17 i 29/18), Vlada Republike Hrvatske o Prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o kaznenom postupku (predlagatelj: Ranko Ostojić, zastupnik u Hrvatskome saboru), daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskome saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o kaznenom postupku koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnio Ranko Ostojić, zastupnik u Hrvatskome saboru, aktom od 16. ožujka 2018. godine, iz sljedećih razloga:

Vlada Republike Hrvatske uvodno navodi da je slijedom obveza usklađivanja domaćeg kaznenog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije, odnosno prijenosa u hrvatsko zakonodavstvo odredbi Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama (u daljnjem tekstu: Direktiva), Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, broj 70/17), u procesnom zakonodavstvu Republike Hrvatske izmijenjen članak 208. Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14 i 70/17, u daljnjem tekstu: ZKP/08), te su dodani novi članci 208.a i 208.b.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, broj 70/17) dotadašnji članak 208. Zakona o kaznenom postupku izmijenjen je na način da je smisleno podijeljen na tri odredbe:

- članak 208. – propisuje prikupljanje obavijesti od građana
- članak 208.a – propisuje ispitivanje osumnjičenika od strane policije

- članak 208.b – propisuje način prikupljanja obavijesti od osoba zatečenih na mjestu počinjenja kaznenog djela s elementima nasilja ili kaznenog djela koje predstavlja prijetnju javnoj sigurnosti, a ima saznanja o okolnostima počinjenja djela ili počinitelju.

Navedene izmjene predstavljaju veliki zaokret u odnosu na dotadašnji tzv. tradicionalni model prikupljanja obavijesti od osoba za koje postoji niski supstrat sumnje da su počinitelji određenog kaznenog djela. Naime, do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, broj 70/17) osoba koja se sumnjičila da je počinitelj određenog kaznenog djela ostvarivala je pravo na branitelja, kao i druga zakonom propisana prava, tek u trenutku svoga uhićenja, koje se u pravilu provodilo kada je već postojao visoki stupanj sumnje da je upravo ta osoba počinila kazneno djelo. Navedenim izmjenama svakom osumnjičeniku je kod poduzimanja bilo koje radnje sa svrhom dokazivanja ili otklanjanja njegova sudjelovanja u kaznenom djelu policija dužna osigurati sva zakonom propisana prava, pa tako i pravo na odvjetnika, a sve kako bi se i u najranijoj fazi policijskog postupanja osiguralo pravo takve osobe od samooptuživanja.

Samo ispitivanje osumnjičenika nije dokazna radnja, već autonomna ovlast policije, koju policija poduzima tijekom provođenja izvida, a radi razjašnjenja sumnje koja postoji u odnosu na osumnjičenu osobu. Hoće li ispitivanje osumnjičenika biti dokaz ovisi o odluci nadležnog državnog odvjetništva, ali i o kvaliteti tako provedene radnje, što je dodatni motiv policiji da ispitivanje osumnjičenika provede što kvalitetnije.

U odnosu na predloženu izmjenu članka 208. stavka 2. ZKP/08, Vlada Republike Hrvatske ponavlja kako je članak 208. ZKP/08 izmjenama i dopunama iz 2017. godine izmijenjen na način da se njime regulira isključivo policijsko prikupljanje obavijesti od građana. Kada bi se prihvatila predložena izmjena zapravo bi se člankom 208. stavkom 2. omogućilo prikupljanje obavijesti od osoba koje su u pritvoru radi otkrivanja kaznenih djela u odnosu na koja je upravo ta osoba osumnjičenik, a što zapravo predstavlja ispitivanje osumnjičenika od strane policije što je regulirano u članku 208.a ZKP/08. Naime, sukladno članku 202. stavku 2. točki 1. ZKP/08 osumnjičenik je osoba u odnosu na koju postoje osnove sumnje da je počinila kazneno djelo i protiv koje policija ili državno odvjetništvo poduzimaju radnje radi razjašnjenja te sumnje.

Upravo iz razloga jer su prikupljanje obavijesti od građana i ispitivanje osoba u svojstvu osumnjičenika dvije različite postupovne situacije koje zahtijevaju različito uređenje, te su dvije radnje razdvojene u dva članka (članci 208. i 208.a ZKP/08) i za poduzimanje svake od njih su propisana posebna postupovna pravila.

U odnosu na predloženu izmjenu članka 208. stavka 5. ZKP/08, Vlada Republike Hrvatske navodi kako je odredba članka 208. stavka 5. ZKP/08 rezultat transpozicije članka 2. stavaka 1. i 3. Direktive. Naime prilikom rada na Direktivi u radnoj skupini pri Vijeću Europske unije, kao posebno važna ukazala se i potreba uređivanja situacija u kojima se tijekom prikupljanja obavijesti ustanovi kako u odnosu na određenu osobu postoje osnove sumnje u počinjenje kaznenog djela, što je u praksi dosta čest slučaj. Od navedenog trenutka navedena osoba postaje osumnjičenik i stječe sva prava koja joj pripadaju sukladno Direktivi. Stoga je sada člankom 208. stavkom 5. ZKP/08 izričito propisano i postupanje policije u slučaju da se tijekom prikupljanja obavijesti pojave osnove sumnje kako je upravo osoba od koje se te obavijesti prikupljaju počinila ili sudjelovala u počinjenju kaznenog djela. Slijedom navedenoga, sukladno Direktivi, ali i praksi Europskog suda za

ljudska prava, svaki osumnjičenik ispituje se uz nužne pouke o pravima i uz sva jamstva zakonitosti provođenja ispitivanja, neovisno o tome kada je određena osoba postala osumnjičenik odnosno od kojeg trenutka postoje osnove sumnje da je ta osoba počinila kazneno djelo.

S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske osobito ističe da je člankom 2. stavkom 3. Direktive izričito propisano da se navedena odredba primjenjuje i na osobe koje nisu osumnjičenici, a koje tijekom ispitivanja od strane policije postaju osumnjičenici. Pritom Vlada Republike Hrvatske napominje da se pod pojmom „ispitivanje“ smatra svako ispitivanje osumnjičenika o okolnostima kaznenog djela i u vezi s kaznenim djelom, dok se pod „preliminarnim ispitivanjem“ smatra samo utvrđivanje istovjetnosti, prometna kontrola, provjera posjedovanja oružja i sl.

Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske zaključno ističe kako bi prihvaćanje predmetnog prijedloga bilo u koliziji s odredbama Direktive, budući da se predlaže da se prema pojedinim osobama, za koje postoje osnove sumnje da su počinile kazneno djelo i protiv kojih policija poduzima radnje radi razjašnjenja te sumnje, čime su nedvojbeno u statusu osumnjičenika, postupa kao prema građanima od kojih se prikupljaju obavijesti jer imaju saznanja o određenom kaznenom djelu odnosno da se omogući obavljanje „obavijesnih razgovora“ s osumnjičenicima, što je neprihvatljivo u smislu odredbi Direktive.

Stadij prikupljanja obavijesti od strane policije od velike je važnosti za daljnji tijek postupka jer dovodi do otkrića dokaza koji će se koristiti u kaznenom postupku i u konačnici mogu rezultirati osudom za kazneno djelo. Stoga je vrlo važno svakog osumnjičenika od trenutka od kojeg u odnosu na njega postoje osnove sumnje da je počinio kazneno djelo, poučiti o njenim pravima i omogućiti efektivno korištenje tim pravima te voditi računa da je svako postupanje prema osumnjičeniku u ovoj fazi postupka u cijelosti zakonito te provedeno uz potpuno poštivanje prava obrane sukladno Zakonu o kaznenom postupku.

Upravo iz navedenog razloga dostavljeni prijedlog ne može se prihvatiti, budući da primjenom odredbe članka 208. Zakona o kaznenom postupku na predloženi način ne bi bilo moguće osigurati poštivanje svih propisanih procesnih prava osumnjičenika, a koji predstavljaju dodatno jamstvo zakonitosti postupanja policije.

Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskome saboru da ne prihvati predmetni Prijedlog zakona.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Dražena Bošnjakovića, ministra pravosuđa, Juru Martinovića, dr. sc. Kristiana Turkalja i mr. sc. Josipa Salapića, državne tajnike u Ministarstvu pravosuđa, te Vedranu Šimundžu Nikolić, pomoćnicu ministra pravosuđa.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

P.Z. br. 322

HRVATSKI SABOR

KLASA: 740-01/18-01/01

URBROJ: 65-18-03

Zagreb, 22. ožujka 2018.

50 — VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Primljeno: 23-03-2018		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
02203/18-12/22	50301	
Urudžbeni broj:	Pril.	Vrlj.
65-18-01	2	✓

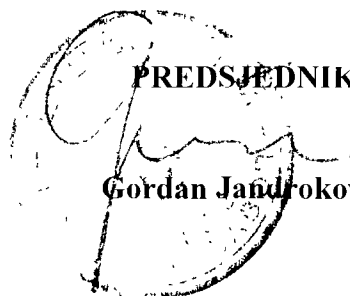
05, 02
— 1

VLADI REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 178. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem, radi davanja mišljenja, **Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o kaznenom postupku**, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnio Ranko Ostojić, zastupnik u Hrvatskom saboru, aktom od 16. ožujka 2018. godine.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

P.Z. br. 322

HRVATSKI SABOR
Ranko Ostojić, zastupnik
u Hrvatskome saboru

Zagreb, 16. ožujka 2018.

Hs**NP*740-02/18-01/01*6531-18-01**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
CS - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 22-03-2018		
Ustavotvorna Odbora	Org. jed.	
740-02/18-01/01	65	
Pril. broj	Pril.	Vrij.
6531-18-01	1	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o kaznenom postupku

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (NN, br. 85/10- pročišćeni tekst i 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 172. Poslovnika Hrvatskoga sabora (NN, br. 81/13, 113/16 i 69/17) podnosim **Prijedlog Zakona o izmjeni Zakona o kaznenom postupku.**

Sukladno članku 174. stavku 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, u postupku donošenja Zakona na sjednicama radnih tijela i sjednici Hrvatskoga saboru, sva potrebna obrazloženja, obavijesti i objašnjenja dat ću osobno.

ZASTUPNIK

Ranko Ostojić

RANKO OSTOJIĆ, zastupnik u Hrvatskome saboru

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU

Zagreb, ožujak 2018.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o izmjeni Zakona o kaznenom postupku (dalje u tekstu: Zakon) sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/2010 – pročišćeni tekst i 5/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Aktom od 2. ožujka 2017. Vlada Republike Hrvatske je uputila u saborsku proceduru Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku, a aktom od 21. lipnja 2017. Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku, radi ispunjenja obveze usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije, odnosno Direktivom 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220 /PUP, Direktivom 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima, Direktivom 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u europskoj uniji te Direktivom 2014/62/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja kojom se zamjenjuje Okvirna odluka Vijeća 2000/383/PUP.

U kontekstu preuzetog usklađivanja, između ostalog, pristupilo se i izmjeni odredbi članka 208. Zakona o kaznenom postupku (dalje u tekstu: ZKP) kako bi se prenijele odredbe Direktive 2013/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhidbenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima (dalje u tekstu: Direktiva 2013/48/EU).

Kako bi se pravilno prenijele odredbe članka 2. i 3. Direktive 2013/48/EU predlagatelj je prvotno pristupio izmjeni definicije osumnjičenika iz članka 202. stavka 2. točke 1. ZKP-a, s obzirom da je u ZKP-u bila prihvaćena mješovita definicija osumnjičenika, a što je pretpostavljalo ispunjavanje formalne (da se stjecanje položaja osumnjičenika veže za podnošenje kaznene prijave kao formalnog akta nadležnog tijela) i materijalne pretpostavke (osumnjičenik je osoba protiv kojega se provode izvidi ili je provedena hitna dokazna radnja), dok Direktiva 2013/48/EU u odredbama članka 2. stavka 1. definira pojam osumnjičenika samo u materijalnom smislu i ne traži formalni akt nadležnog tijela za stjecanje položaja osumnjičenika (usvojenim izmjenama osumnjičenik je osoba u odnosu na koju postoje osnove

sumnje da je počinila kazneno djelo i protiv koje policija i državno odvjetništvo poduzimaju radnje u cilju razjašnjenja te sumnje - osumnjičenik u materijalnom smislu).

Slijedom toga, izmjenom članka 208. ZKP-a utvrđeno je isključivo policijsko prikupljanje obavijesti od građana, te je isto nomotehnički razdvojeno od ispitivanja osumnjičenika kada ga provodi policija, a koje je uređeno novim člancima 208.a i 208. b. Predloženim izmjenama su se različite postupovne situacije razdvojile, a ujedno je izvršeno i potrebno prenošenje dijela odredbi Direktive 2013/48/EU.

S obzirom da je prema postojećim zakonima i realnom životu policija temeljno tijelo za doznavanje o planiranim ili počinjenim kaznenim djelima i njihovim mogućim počiniteljima, da bi udovoljila toj složenoj zadaći, njena djelatnost mora biti pojednostavljena, oslobođena procesnih formi i ograničenja kako bi njeno postupanje koje prethodi redovnom kaznenom postupku omogućilo uvjete za njegovo pokretanje.

Sama procesna djelatnost ne može, iz mnoštva razloga, udovoljiti zahtjevima realnog života, jer izvršenje kaznenih djela je nešto neplanirano nešto što se događa svakodobno i nenajavljeno, te stoga traži hitnu, brzu i munjevitu reakciju policije bez odlaganja, jer se samo na taj način može spriječiti izvršenje kaznenih djela odnosno kod već počinjenog kaznenog djela sačuvati tragove koji su po pravilu izloženi propadanju, te uhvatiti počinitelja ili počinitelje.

Uzimajući u obzir odredbe članka 208. ZKP-a vidljivo je da su one suprotnost onome što je glavna postavka policijskog postupanja, a to je brzina i operativnost u postupanju, te da su „neživotne“ i „otežavajuća okolnost“ u obavljanju policijskog posla, a s druge strane, u određenim situacijama one onemogućavaju pravo na obranu osumnjičenika odnosno okrivljene osobe.

Slijedom toga predlažem izmjene odredbi članka 208. stavka 2. i 5. ZKP-a.

III. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu.

IV. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU

Članak 1.

U članku 208. stavku 2. riječi: „drugih osoba,“ brišu se.

U članku 208. stavku 5. riječi: „prekinut će se prikupljanje obavijesti“ zamjenjuju se riječima: „može ispitati u svojstvu osumnjičenika prema odredbama članka 208. ovog zakona.“.

V. OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Člankom 208. stavkom 2. ZKP-a utvrđeno je da se obavijesti mogu prikupljati od osoba koje su u pritvoru ako je to potrebno radi otkrivanja kaznenih djela drugih osoba, uz odobrenje državnog odvjetnika odnosno suca istrage i u prisutnosti branitelja.

Nadalje, stavkom 5. članka 208. uređena je situacija u kojoj se tijekom prikupljanja obavijesti od građana ustanovi da u odnosu na određenu osobu postoje osnove sumnje da je baš ona počinitelj ili sudionik u počinjenju kaznenog djela, a isto je u praksi vrlo čest slučaj. Od tog trenutka izričito je i propisano postupanje policije prema toj osobi, te policija od te osobe više ne može prikupljati obavijesti, već je može samo ispitati u svojstvu osumnjičenika sukladno članku 208.a ZKP-a.

Pored toga što se spomenutim odredbama otežava otkrivačka djelatnost policije, isto ima za posljedicu onemogućavanje prava na obranu osumnjičene odnosno okrivljene osobe.

Kao ogledni primjer može se uzeti hipotetska situacija da je došlo do usmrćenja u nekom javnom prostoru, gdje je više građana tome nazočilo.

Policija dođe i zatekne građanina s pištoljem u ruci, usmrćena osoba leži na podu, a taj isti građanin kaže da je on pucao i usmrtio tu osobu.

U tom slučaju, s obzirom da postoje osnove sumnje, policija u skladu s odredbom članka 208. stavak 5. mora prekinuti razgovor s tada osumnjičenom osobom te ga uhititi, privesti u postaju i u propisanoj formi s njim obaviti ispitivanje.

Možda osumnjičena osoba ima potrebu policajcima reći nešto u svoju korist, npr. da je prije njihova dolaska osoba koja je stajala kraj usmrćene osobe uzela iz ruke usmrćene osobe pištolj ili nož s kojim ga je usmrćena osoba napala, i sklonila ga, tj. pokušala uništiti tragove. Policija u tom slučaju, uopće ne bi smjela dozvoliti osumnjičeniku da išta kaže, a kamoli postupati po tome, slijedeći doslovnu odredbu članka 208. stavka 5., nego tek u formalno-pravno uređenom ispitivanju postupiti po njegovu iskazu, znači nakon dolaska u postaju, izvršenih propisanih pouka i čekanja na dolazak odvjetnika.

Velika je vjerojatnost da osobe koja je uzela dokazni materijal više neće biti ili da se više neće moći doći do dokaza kojim okrivljenik može dokazati svoju tvrdnju da je bio napadnut i da je u samoobrani upotrijebio vatreno oružje.

Postavlja se pitanje tko je u takvim slučajevima oštećen? Kao oštećeni subjekt pojavljuje se osumnjičena osoba i proces utvrđivanja istine.

Nadalje, u odredbi stavka 2. članka 208. predviđeno je da se, ako je to potrebno radi otkrivanja kaznenih djela drugih osoba, obavijesti mogu prikupljati od osoba koje su u pritvoru. Nije logično da od okrivljenika možete prikupljati obavijesti o kaznenim djelima drugih osoba, a da nije moguće na isti način prikupljati obavijesti o eventualnim počinjenim kaznenim djelima te osobe od strane policije kao osnovnog

tijela za otkrivanje kaznenih djela i počinitelja istih. Ovakvom odredbom se nepotrebno i apsolutno nesvrsishodno ograničava rad policije u otkrivanju počinitelja i počinjenih kaznenih djela.

VI. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU

Članak 208.

(1) Policija može prikupljati obavijesti od građana. U prikupljanju obavijesti građani se ne mogu ispitivati u svojstvu svjedoka ili vještaka.

(2) Ako je to potrebno radi otkrivanja kaznenih djela drugih osoba, obavijesti se mogu prikupljati od osoba koje su u pritvoru. Odobrenje za njihovo prikupljanje daje državni odvjetnik, a ako je pritvor produljen, odobrenje daje sudac istrage. Te se obavijesti prikupljaju u prisutnosti branitelja.

(3) Prikupljanje obavijesti iz stavka 2. ovoga članka od osoba koje su u istražnom zatvoru ili u drugoj ustanovi za osobe lišene slobode moguće je samo ako je to, na temelju pisanog prijedloga državnog odvjetnika, odobrio sudac istrage ili predsjednik vijeća, u prisutnosti branitelja, odnosno odvjetnika kojega ta osoba sama izabere ili joj ga odredi sudac istrage.

(4) Radi prikupljanja obavijesti iz stavka 1. ovoga članka policija može pozivati građane. Osoba koja se odazvala pozivu, a odbije dati obavijesti, može u svakom trenutku napustiti policijske prostorije te se ne može ponovno pozivati zbog istog razloga.

(5) Ako se u odnosu na osobu od koje policija prikuplja obavijesti tijekom prikupljanja obavijesti pojave osnove sumnje da je počinila ili sudjelovala u počinjenju kaznenog djela, prekinut će se prikupljanje obavijesti. Od te osobe policija više ne može prikupljati obavijesti već je može ispitati u svojstvu osumnjičenika prema odredbama članka 208.a ovoga Zakona.